

Van Purmerend naar Grythyttan: 'Als iedereen nu eens hier komt wonen!'

Emigreren in plaats van een rugzaktrip

In een klein Zweeds dorpje staat een huis waarin geen dag voorbij gaat of er wordt even aan Purmerend gedacht. Emigreren is niet alléén halleluja. Daar is Mandy Jak-Plas te nuchter voor. „Maar het gaat ons goed.” Je weet niet wat je hebt, tót je het niet meer hebt.

Rasmus begint zachtjes te huilen. Hij heeft honger. Drie maanden jong en de eerste van het gezin Jak-Plas die niet in Purmerend is geboren.

Een soort van 'onrust' maakte dat Mandy (38), Marcel (38), de zonen Jesse (12), Robin (10) en Finn (3) halverwege mei 2007 hun spullen pakten en naar het dorpje Grythyttan in de Zweedse gemeente Hällefors verhuisden.

„We hebben altijd iets anders gewild”, zegt Mandy. „Tja, lastig te verklaren. We waren geworteld in Purmerend. We hadden een goed en gelukkig leven. Ik had nóg 35 jaar hetzelfde weggetje naar de Hema kunnen lopen, maar we wilden wat anders. We hadden het gevoel in een te vast patroon te zitten.”

Ze zijn geen woeste reizigers. Twee keer Frankrijk, één keer België. De herfstvakantie van 2006 bracht hen in Zweden en de rust en ruimte spraken aan. „Te oud voor een backpacktrip door Australië besloten we te emigreren. Jesse was tien en langer moet je niet wachten. Dan gaat hij puberen, bouwt een netwerk op en wordt het moeilijker om zo'n stap te zetten.”

Jesse vond het leuk en spannend om te emigreren, de jongere Robin vond het verschrikkelijk. „Hartverscheurend”, vertelt Mandy. „Hij wilde zijn vriendjes niet missen, dacht geen andere taal te kunnen leren. Had geen keuze en geen idee waar hij terecht zou komen. Eenmaal hier, en zéker na de eerste schooldag wilde hij niet meer terug.”

Mandy schetst het contrast: „In Purmerend woonden we in een leuk straatje, zo'n jarenzestigwijk, met leuke burens. Vanuit ons huis kon je de lucht niet zien, je zag alleen de woningen tegenover je. Op de camping van Bakkum hadden we een huisje. Daar stond alles zo op elkaar, dat je bij de burens op het bord keek. Naast elkaar fietsen kon niet met al die tegenliggers. Een wandeling door het bos was een optocht.”

„Nu wonen we in een dorpje met zeventien inwoners, in

Robin (10), Mandy (38) met Rasmus van 3 maanden, Finn (3), Jesse (12) en Marcel (38).

een vrijstaande woning – vier keer groter en drie keer goedkoper dan in Nederland. Ook hier ontzettend lieve burens, die zich bijna als een vader en moeder, als een opa en oma over ons ontfermen. Op loopafstand een meertje waar de jongens 's winters schaatsen en 's zomers zwemmen. Een bos op een steenworp afstand. In Purmerend werden ze de bosjes uitgejaagd als ze een hutje wilden bouwen, dat mocht niet. Hier vind je ze als ze gaan spelen bijna niet terug.”

Idylle ten top

Mandy is echter te nuchter om te romantiseren. „We hadden in Purmerend een heel leuk kon leven. Dicht bij de familie, veel vrienden. Gezelligheid. Een festival als Reuring of Koninginnedag. Met je vrienden een biertje pakken in d'Hooghe Gast, of la-

ter, de Bonte Koe. Mensen denken dat Purmerend saai is, maar dat is niet waar. Er zijn zeer actieve mensen die leuke dingen organiseren, leuk theater bijvoorbeeld. Maar niemand komt kijken. Misschien ben ik Purmerend positiever gaan beoordelen nu ik er niet meer woon, maar mensen die klagen dat het er saai is, gaan er te weinig op uit. Er gebeurt genoeg. Je weet niet wat je hebt, tót je het niet meer hebt.”

Het is die reuring die Zweedse dorpjes juist vaak missen. Jongeren trekken weg, dorpjes lopen leeg. Speciale burens, middelen Nederlanders die juist die rust zoeken. „En geloof me,” bezweert Mandy, „na twee jaar ben je hier volkomen ontstrest. Heerlijk!”

Maar na één jaar Zweden kwam toch de dip. „Een spontaan bij familie en vrienden bin-

nenwippen zit er niet in. Gezellig een biertje drinken is er niet bij. Op 30 april luiden ze hier de lente in met een groot vuur op de oever van het meer. Er staat een kraampje met koffie, thee en worstjes. Geen bier. Het is bijna crimineel om dat hier op straat te drinken. Dus nemen mensen blikjes mee, verstoppen in de kinderwagens en drinken het stiekem.”

„De taal is een probleem. Je voelt je soms analfabeet, kunt niet zeggen wat je denkt. Taal is de sleutel om te laten zien wie en wat je bent. Hoe lang kun je zonder?”

De kinderen hadden toch wat moeite met vriendjes maken en Mandy haar werk in de ouderenzorg riep persoonlijke vragen op. „Kunnen wij hier wel oud worden? Het is hier al redelijk eenzaam, maar de eenzaamheid wordt groter als je in een

Bezoek

verzorgingshuis komt. Hoe zal dat straks voor ons zijn, met onze vrienden op nóg grotere afstand? En als je hier niet oud kunt worden, wanneer moet je dan weer terug naar Nederland?”

Weer een jaar later, anno nú, knellen dergelijke vragen minder. „We zijn blij dat we niet teruggegaan zijn. Praten gaat beter, mensen hebben geduld en staan open voor je. We bouwen hier ook een kennissenkring op. De kinderen komen alleen om te eten nog even thuis. Als we nu bezoek uit Nederland hebben gehad, voelt het niet meer alsof ze ons achterlaten als ze weer weggaan.”

Neemt niet weg dat Mandy zich nog dagelijks afvraagt: „En dan antwoord ik: we doen het héél goed. Nee,

dat is geen antwoord op de vraag, ik weet het. Ik kon mij heel gelukkig voelen op mijn fiets door de polder. De geuren van het voorjaar. Die geluksmomenten heb ik hier nog niet. Misschien omdat mijn wortels hier niet liggen en je die momenten nog niet herkent. Nu lijkt het een negatief verhaal te worden, maar dat is het zéker niet. We hebben het hier gewoon heel goed en ontmoeten leuke mensen. Als we terug gaan zal het waarschijnlijk een flatje worden. En willen we weer in optocht door het bos? Alles is dubbel.”

„Toen we in Nederland over emigratie spraken, zeiden anderen vaak dat zij dat ook zo graag hadden gedaan, maar dat ze daar nu te oud voor zijn. Ze hadden spijt. Dat gaf de doorslag. Wij wilden geen spijt. Stel dát we terug zouden gaan, dan

Het gezin Jak-Plas woont in Grythyttan

Het fraaie open Zweedse landschap.

Een eland in de bossen rond Grythyttan.

hebben we het toch maar mooi geflikt en zijn we een ervaring rijker. Het leukst zou zijn als iedereen die wij in Purmerend kenden ook hier zou komen

wonen. Dan zou de emigratie perfect zijn. Maar dat zit er niet in.”

ERIC FOKKE